

יג אב תשפ"ה

07/08/2025

מספר מסמך: 1249019

הנדון: הודעת מפע"ר בדבר עדכון תכנית לימודים של ההשתלמות בניהול סיכונים לצורך הכנת תכנית לניהול הבטיחות

- מפקח עבודה ראשי מעדכן את תכנית הלימודים של ההשתלמות בניהול סיכונים לצורך הכנת תכנית לניהול הבטיחות בהתאם לדרישה המופיעה בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות) התשע"ג-2013 (להלן – "התקנות").
- הוראה זו מבטלת את הודעת מפע"ר בעניין קיום ההשתלמות הזאת – מסמך 740317 מיום 22.08.2019.
- על מוסד הכשרה המבקש הכרה כרשות הכשרה לקיום ההשתלמות בניהול סיכונים להיות מוסד הכשרה בעל ניסיון של 12 חודשי פעילות הדרכה בלפחות אחד מהנושאים הבאים: טכני, בריאות, ניהול, בטיחות לרבות בטיחות אש כאשר במהלך תקופה זו ביצע מוסד ההכשרה לפחות שלושה קורסים מהנושאים הנ"ל, בהיקף של לפחות 30 שעות כל קורס.
- פירוט תכנית הלימודים:
 - תנאי קבלה למעומדים: מועמד להשתלמות בניהול סיכונים יהיה בעל אישור כשירות בתוקף.
 - מבנה תכנית הלימודים:

מס"ד	פרק	נושא	פירוט הנושא	שעת לימוד	דרישות המרצים
1	התכנסות ופתיחה	התכנסות	✓ הצגת תכנית לימודים ומבנה ההשתלמות ✓ דגשים והנחיות למהלך ההשתלמות (לרבות דרישות נוכחות, מתכונת הבחינה)	0.5	במצטבר: ✓ בעל תואר ראשון ✓ בעל הסמכה תקפה כממונה על הבטיחות ✓ בעל הסמכה כמכין תכנית לניהול הבטיחות ✓ בעל מינוי של שלוש שנים לפחות כממונה על הבטיחות או ✓ מרצה מאושר בקורס מכין תכנית לניהול הבטיחות (השתלמות בניהול סיכונים) עם שלוש שנות ניסיון בהוראת התכנים
2	רגולציה	תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות), תשע"ג-2013	✓ הבהרת ההגדרות: בקרת סיכונים, גורם סיכון, מפגע, זיהוי גורמי סיכון, ניהול סיכונים, מאורע מסוכן, ניתוח סיכונים, הערכת סיכונים, סיכון, סיכון קביל, תקרית בטיחות ✓ חידוד הבדלים בין גורמי סיכון ומפגע, דוגמאות ✓ ניהול סיכונים כמרכיב מרכזי בתכנית לניהול בטיחות ✓ סקירת פרקי חובה בתקנה	3	

מס"ד	פרק	נושא	פירוט הנושא	שעת לימוד	דרישות המרצים
3	רגולציה	תקנים ישראלים	✓ עקרונות מודל לניהול סיכונים על פי התקן 45001 ✓ הבדלים בין התקן 45001 והתקנות תכנית לניהול בטיחות (התקנה מבוססת על התקן ת"י 18001) ✓ ת"י 31010: ניהול סיכונים – שיטות להערכת סיכונים ✓ ת"י 31000 חלק 1: ניהול סיכונים – עקרונות וקווים מנחים	2.5	האלה או ✓ בעל תואר שני בניהול והנדסת בטיחות עם שלוש שנות ניסיון בתחום הבטיחות
4	בקרת סיכונים	מדרג בקרות לפי מודל Hierarchy of Controls של OSHA	✓ עקרונות של המודל ✓ דוגמאות לבקרות	1	
5	בקרת סיכונים	הפחתת מעורבות של הגורם האנושי	✓ תרבות בטיחות ארגונית	1	
6	ניתוח סיכונים	זיהוי גורמי סיכון	✓ גורמי סיכון נפוצים: סיכונים פיזיקליים (כגון, רעש, ויברציות, קרינה, חום, קור) סיכונים כימיים, סיכונים ביולוגיים, סיכונים חשמליים, עבודות גובה, חלל מוקף, מיגון מכונות, סיכונים אש, ארגונומיה ✓ דוגמאות לגורמי סיכון אופייניים למגזרים שונים: תעשייה, בנייה חקלאות, מעבדות	1.5	במצטבר: ✓ בעל תואר ראשון ✓ בעל הסמכה תקפה כממונה על הבטיחות ✓ בעל הסמכה כמכין תכנית לניהול הבטיחות ✓ בעל מינוי של שלוש שנים לפחות כממונה על הבטיחות או ✓ מרצה מאושר בקורס מכין תכנית לניהול הבטיחות (השתלמות בניהול סיכונים) עם שלוש שנות ניסיון בהוראת התכנים האלה
7	ניתוח סיכונים	שליבים בניתוח סיכונים בהתאם לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות), תשע"ג-2013	✓ זיהוי גורמי סיכון וניתוח תרחישים להתממשות גורמי סיכון/מאורה מסוכן (סיבות והשלכות) ✓ הערכת הסיכון בהלימה לאמצעי הבקרה הקיימים ✓ מטריצה לקביעת רמת הסיכון ✓ קביעת קבילות הסיכון ✓ בחירת בקרות להורדת הסיכון לרמה קבילה	1.5	✓ מרצה מאושר בקורס מכין תכנית לניהול הבטיחות (השתלמות בניהול סיכונים) עם שלוש שנות ניסיון בהוראת התכנים האלה או ✓ בעל תואר שני בניהול והנדסת

מס"ד	פרק	נושא	פירוט הנושא	שעת לימוד	דרישות המרצים
8	ניתוח סיכונים	ניתוח סיכונים בבטיחות תעסוקתית	✓ ניתוח סיכונים תעסוקתיים באמצעות שיטת JSA, מצ"ב פורמט לביצוע JSA ✓ דוגמאות לניתוח סיכונים באמצעות פורמט מצורף	2	בטיחות עם שלוש שנות ניסיון בתחום הבטיחות
9	ניתוח סיכונים	ניתוח סיכונים בבטיחות תעסוקתית - תרגיל	✓ הכיתה תתחלק לקבוצות, כל קבוצה תכין תרגיל בניתוח לענפים השונים: תעשייה, בנייה, מעבדה, חקלאות כל קבוצה תציג את ניתוח הסיכונים	3	
10	ניתוח סיכונים	ניתוח סיכונים תהליכי	✓ עיקרי ההבדלים בין בטיחות תעסוקתית ובטיחות תהליכית כבסיס לבחירת שיטה לניתוח סיכונים	1	במצטבר: ✓ מהנדס רשום בפנקס המהנדסים ✓ בעלי שלוש שנים לפחות בתחום בטיחות בתעשייה כימית
11	ניתוח סיכונים	ניתוח סיכונים תהליכי: HAZOP	✓ עקרונות השיטה על בסיס ת"י 31010 או תקן IEC 61882 ✓ הצגת דוגמאות ✓ תרגיל לניתוח HAZOP	4	
12	ניתוח סיכונים	שיטות לניתוח סיכונים	שיטות, כגון: ✓ Check List ✓ What If ✓ FMEA ✓ Bow Tie עקרונות השיטה ויישומה על בסיס ת"י 31010	3	✓ במצטבר: ✓ בעל תואר ראשון ✓ בעל הסמכה תקפה כממונה על הבטיחות בטיחות ✓ בעל הסמכה כמכין תכנית לניהול הבטיחות ✓ בעל מינוי של שלוש שנים לפחות כממונה על הבטיחות או ✓ מרצה מאושר בקורס מכין תכנית לניהול הבטיחות (השתלמות בניהול סיכונים) עם שלוש שנות ניסיון בהוראת התכנים האלה או ✓ בעל תואר שני בניהול והנדסת בטיחות עם שלוש שנות ניסיון

מס"ד	פרק	נושא	פירוט הנושא	שעת לימוד	דרישות המרצים
					בתחום הבטיחות
13	ניהול סיכונים	טיפול בסיכון	✓ ניהול תהליך להורדת סיכון לרמה קבילה: קביעת גורמים אחראים, לוחות זמנים, מעקבים ✓ גורמים מוסמכים לאישור סיכון קביל במקום העבודה ✓ ביצוע מבדקים פנים אירגוניים	2	במצטבר: ✓ בעל תואר ראשון ✓ בעל הסמכה תקפה כממונה על הבטיחות ✓ בעל הסמכה כמכין תכנית לניהול הבטיחות ✓ בעל מינוי של שלוש שנים לפחות כממונה על הבטיחות או
14	ניהול סיכונים	הכנסת גורמי סיכון חדשים (ניהול סיכונים)	✓ אישור ובקרת הכנסתם של גורמי סיכון חדשים למקום העבודה ושילובם בתהליך ניהול סיכונים ✓ דוגמאות	1	✓ מרצה מאושר בקורס מכין תכנית לניהול הבטיחות (השתלמות בניהול סיכונים) עם שלוש שנות ניסיון בהוראת התכנים האלה או
15	ניהול סיכונים	בקרת סיכונים בפעילות שאינה שגרתית (חלק מפעילות השוטפת של מקום העבודה)	✓ ניהול סיכונים של עבודות בסיכון גבוה שאינם חלק מהפעילות השגרתית (עבודות קבלנים, תחזוקה וטיפול בתקלות): עבודות חמורות, עבודות גובה, חפרות, הנפות, כניסה למקוף מוקף, עבודה עם חומרים מסוכנים ✓ מתן הרשאות עבודה לעובדות בסיכון גבוה ✓ דוגמאות	2	✓ בעל תואר שני בניהול והנדסת בטיחות עם שלוש שנות ניסיון בתחום הבטיחות או
17	ניהול סיכונים	בירור פנימי של תאונות עבודה ותקריות בטיחות	✓ דוגמאות לתאונות עבודה או תקריות בטיחות ✓ בחינת תהליך ניהול סיכונים כחלק מבירור פנימי של התאונה או תקרית הבטיחות והטמעת הלקחים	1.5	
18		מבחן מסכם (הנחיות למבחן מצ"ב)		2	
19		משוב אישי		0.5	

5. הקניית ימי השתלמות:

ההשתלמות בניהול סיכונים תוכר כהשתלמות לפי תקנה 3(ב) לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות), תשנ"ו-1996 ותזכה בעל אישור כשירות אשר השתתף בה ב-4 ימי השתלמות.

6. מבחנים :

6.1. בסיום ההשתלמות יעברו התלמידים מבחן מסכם, במסגרתו יידרשו התלמידים להפגין את בקיאותם בנושאי הלימוד הקבועים בתוכנית הלימודים, שייכתב, ייערך ויבדק ע"י המוסד הכשרה שקיים את ההשתלמות.

6.2. באחריות מוסד ההכשרה לבנות מאגר שאלות הכולל מינימום של 100 שאלות, העוסקות בכל הנושאים בתוכנית הלימודים ו-20 תרגילים לניתוח סיכונים תעסוקתיים בשיטת JSA. מאגר השאלות והתרגילים יוצג לנציג מינהל הבטיחות, לפי דרישתו, בכל עת.

6.3. המבחן יחולק לשני חלקים :

6.3.1. חלק 1: שאלות אמריקאיות (20 שאלות מתוך המאגר)

שאלות בנושאים 1-5 25% (5 שאלות)

שאלות בנושאים 6-9 25% (5 שאלות)

שאלות בנושאים 10-12 25% (5 שאלות)

שאלות בנושאים 13-17 25% (5 שאלות)

בכל מועד בחינה יהיו לפחות 3 סוגים של שאלונים הכוללים שאלות שונות.

6.3.2. חלק 2: תרגיל לניתוח סיכונים תעסוקתיים בשיטת JSA

התרגיל ינתח תהליך/עמדת העבודה באחד מהתחומים : תעשייה או בניה

ניתוח סיכונים יבוצע בפורמת לניתוח סיכונים תעסוקתיים הנלמד בקורס, מצ"ב

6.4. ציון "עובר" ייחשב 70% לפחות בכל חלק המבחן.

6.5. תלמיד שנכשל במבחן רשאי לגשת למועד ב' בתוך שישה חודשים ממועד סיום ההשתלמות. נכשל במועד ב' עליו לחזור על ההשתלמות מתחילתה.

7. טוהר הבחינות :

על מוסד ההכשרה להבטיח את טוהר הבחינות, לקיים השגחה נאותה במהלך הבחינה על התלמידים, לדאוג לביצוע הבחינה באופן המבטיח מניעת העתקה לרבות בדרך של שאלוני בחינה שונים הכוללים הצגת שאלות בסדר שונה תוך ערבוב המסיחים.

8. דגשים :

שאר הדרישות לקיום השתלמות זו הן כפי שמופיעות בנוהל לקיום קורסים בתחום הבטיחות, הנמצא באתר המינהל לפי עדכנו האחרון.

9. תחילת ההוראה :

19.10.2025

יחזקאל שורצמן
מפקח העבודה הראשי
וראש מינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית